

# IŠ 1938 M. LIETUVOS KONSTITUCIJOS

LIETUVIŲ TAUTA, SENOSIOS LIETUVOS DIDINGOS PRAEITIES GAIVINAMA, YRA ATSTAČIUSI NEPRIKLAUSOMĄ SUVERENINĘ LIETUVOS VALSTYBĘ IR GINKLO KOVOJE JĄ APGYNUSI TAM, KAD, VYKDYDAMA SAVO AMŽINĄJĄ TEISĘ BŪTI LAISVAI IR NEPRIKLAUSOMAI SAVO TĒVŲ ŽEMĖSE, VIENINGA VALIA SERGĖTŲ, KAS JAI IŠ AMŽIŲ PRIKLAUSO, TĒSTŲ GARBINGUS LIETUVOS ŽYGIUS IR ESAMOSIOS BEI BŪSIMŲJŲ KARTŲ PASTANGOMIS UGDYTŲ LIETUVOS GALIĄ.

LIETUVIŲ TAUTOS PATYRIMU, KURĮ JAI YRA DAVĘ JOS SENOVĖ IR VALSTYBINĖ PRAEITIS, JOS ATGIMIMAS IR KOVOS DĒL NEPRIKLAUSOMYBĖS, PRISIKĒLUSIOS LIETUVOS GYVENIMAS IR TAUTINĖS VALSTYBĖS KŪRIMAS, NUSTATOMA LIETUVAI ŠI KONSTITUCIJA:

## I SKYRIUS. Bendrieji nuostatai

### I straipsnis

Lietuvos Valstybė yra nepriklausoma suvereninė.

Jos suverenumas priklauso Tautai.

### 2 straipsnis

Lietuvos Valstybės teritorija yra žemės, kurių sienos nustatytos sudarytomis ligi šiol Lietuvos Valstybės tarptautinėmis sutartimis. Jos negali būti atskiriamos.

### 3 straipsnis

Lietuvos Valstybė yra respublika.

Jos priešakyje yra Respublikos Prezidentas.

Jis vadovauja Valstybei.

### 4 straipsnis

Valstybės valdžia yra vienatija ir nedaloma. Ją vykdo Respublikos Prezidentas, Seimas, Vyriausybė ir Teismas.

### 5 straipsnis

Valstybės valdžios organai savo veiksmuose vadovaujasi teisingumu.

### 6 straipsnis

Lietuvos sostinė - Vilnius. Kitur ji gali būti perkelta laikinai įstatymu.

### **7 straipsnis**

Valstybinė kalba - lietuvių kalba.

Įstatymu nustatoma, kuriuose Lietuvos kraštuose ir kuriose viešosiose įstaigose, be lietuvių kalbos, gali būti vartojamos ir kitos kalbos.

### **8 straipsnis**

Valstybės ženklas - baltas Vytis raudoname lauke.

Tautinės spalvos - geltona-žalia-raudona.

Valstybės ženklas, tautinė vėliava ir jų vartojimas nustatomi įstatymu.

Lietuvos kraštai ir miestai gali turėti savo ženklus, nustatomus įstatymu.

### **9 straipsnis**

Valstybės šventės yra:

- 1) vasario šešioliktoji - Lietuvos Nepriklausomybės atstatymui minėti;
- 2) rugsėjo aštuntoji - Senosios Lietuvos Didingai Praeičiai minėti.

### **10 straipsnis**

Valstybės šventės, sekmadieniai ir kitos Valstybės pripažįstamos šventės yra poilsio ir dvasinio pakilimo dienos.

Šventėse gali būti dirbama įstatymu nustatytais atvejais. [...]

## **III SKYRIUS. Piliečių teisės ir pareigos**

### **16 straipsnis**

Piliečiui Valstybė yra jo paties buvimo pamatas.

Valstybė saugo piliečio laisvę, garbę, sveikatą, gyvybę ir turta.

### **17 straipsnis**

Pilietis naudojasi savo laisve, nepažeisdamas kito teisių ir visuomet atsimindamas savo pareigas Valstybei.

Piliečio pareiga - būti ištikimam Valstybei.

### **18 straipsnis**

Prieš įstatymus piliečiai lygūs.

Negali būti mažinamos piliečio teisės dėl jo tikybos ar tautybės.

### **19 straipsnis**

Mokesčiai dedami įstatymu.

### **20 straipsnis**

Valstybė saugo piliečio sąžinės laisvę. Pilietytis yra laisvas priklausyti ar nepriklausyti prie Valstybės pripažintų bažnyčių ar kitų tolygių tikybinių organizacijų.

Tikintiesiems, kurie yra kieno nors valdžioje, duodama laiko savo tikybos pareigoms atlikti.

Piliečio įsitikinimas negali būti pamatas nusikaltimui pateisinti arba Valstybės dedamai pareigai nevykdyti.

### **21 straipsnis**

Piliečio asmuo neliečiamas.

Pilietytis gali būti šaukiamas tieson arba suimamas įstatymo nurodytais atsitikimais ir tvarka.

Suimtam piliečiui ne vėliau kaip per keturiasdešimt aštuonias valandas duodamas nutarimas dėl jo suėmimo ir nurodomas suėmimo pamatas. Negavęs to nutarimo, suimtas paleidžiamas.

### **22 straipsnis**

Valstybė saugo piliečio buto neliečiamybę.

Valstybė gali įstatymu aprėžti piliečio buto neliečiamybę, kiek tatau reikalinga Valstybės kovai su nusikaltimais.

### **23 straipsnis**

Valstybė saugo piliečių susižinojimo turinio paslaptį.

Valstybė gali įstatymu tikrinti piliečių susižinojimo turinį, kiek tatau reikalinga Valstybės kovai su nusikaltimais.

### **24 straipsnis**

Pilietytis gali laisvai kilnotis visoje Valstybės teritorijoje ir gyventi bet kurioje jos vietoje.

Valstybė gali įstatymu varžyti šią teisę Valstybės saugumo sumetimais.

### **25 straipsnis**

Valstybė saugo piliečių visuomeninio veikimo laisvę, ypač spaudoje, draugijose ir susirinkimuose, žiūrėdama, kad jis nebūtų veikiamas kenksminga Valstybei kryptimi.

### **26 straipsnis**

Pilietis turi peticijos teisę.

Šia teise pilietis naudojasi įstatymo nustatyta tvarka. [...]

## **V SKYRIUS. Šeima ir motinystė**

### **34 straipsnis**

Tvirta šeima yra Valstybės stiprumo pamatas.

Valstybė gerbia, saugo ir globoja šeimą. Gausios šeimos ypatingai globojamos.

### **35 straipsnis**

Motinystė gerbiama, saugoma ir globojama. Globodama motinystę, vaiką ir jaunuolį, Valstybė siekia, kad augančioji karta būtų sveiko kūno ir stiprios dvasios.

## **VI SKYRIUS. Auklėjimas ir švietimas**

### **36 straipsnis**

Auklėjimo ir švietimo pamatiniai židiniai yra šeima ir mokykla.

Valstybė pripažįsta auklėjamos reikšmės ir bažnyčioms bei kitoms tolygioms tikiybiniams organizacijoms.

### **37 straipsnis**

Tėvų pareiga - auklėti vaikus, įkvėpti jiems Tėvynės meilę ir pasiryžimą aukotis dėl Tėvynės.

Vaikų pareiga - gerbti tėvus, globoti juos senatvėje ir saugoti jų palikimą.

### **38 straipsnis**

Jaunimui auklėti, mokyti ir šviesti Valstybė turi auklėjamųjų įstaigų, mokyklų ir jaunimo organizacijų.

Valstybė rūpinasi, kad jaunuolio dvasinės ir fizinės jėgos būtų taip lavinamos, kad jis galėtų pritaikinti jas dvasiniame ir ūkiniame Lietuvos gyvenime.

### **39 straipsnis**

Atskiriems piliečiams ir organizacijoms, taip pat bažnyčioms bei kitoms tolygioms tikiybiniams organizacijoms, leidžiama įstatymu nustatytais sąlygomis ir tvarka laikyti auklėjamąsias įstaigas ir mokyklas.

### **40 straipsnis**

Pradžios mokslas privalomas. Valstybės ir savivaldybės laikomose pradinėse mokyklose jis nemokamas.

### **41 straipsnis**

Pradinėse ir vidurinėse mokyklose tikyba dėstoma mokiniams, priklausantiems prie Valstybės pripažintų bažnyčių ir kitų tolygių tikiybinių organizacijų. Kuriose kitose mokyklose tikyba dėstoma - nustatoma įstatymu.

Kai mokinių, priklausančių prie kurios bažnyčios ar kitos tolygios tikiybinių organizacijos, mokykloje yra maža, tai tikyba tiems mokiniams įstatymo numatytais atvejais nedėstoma.

Tikyba mokiniams, priklausantiems prie kurios bažnyčios ar kitos tolygios tikiybinių organizacijos, nedėstoma, kai negalima parūpinti jos mokytojo.

### **42 straipsnis**

Valstybė vadovauja auklėjimo ir švietimo darbui, prižiūri auklėjamąsias įstaigas ir mokyklas.

### **43 straipsnis**

Lietuvos mokslo ir meno uždavinys visų pirma tarnauti Lietuvos pažangai.

Valstybė globoja mokslą, meną ir saugo Lietuvos praeities paminklus ir kitus kultūros turtus.  
[...]

## **X SKYRIUS. Respublikos Prezidentas**

### **61 straipsnis**

Respublikos Prezidentas reprezentuoja Lietuvos Valstybę, priima svetimųjų valstybių atstovus, skiria Lietuvos Valstybės atstovus ir daro kita, kas Konstitucija ir įstatymais jam pavesta.

### **62 straipsnis**

Respublikos Prezidentas renkamas septyneriems metams.

Jis gali būti perrenkamas.

### **63 straipsnis**

Respublikos Prezidentu gali būti renkamas pilietis, kuris ligi balsavimo dienos yra suėjęs ne mažiau kaip keturiasdešimt metų amžiaus ir kuris gali būti renkamas Seimo Nariu.

### **64 straipsnis**

Respublikos Prezidentą renka Tautos Atstovai.

Kas gali būti renkamas Tautos Atstovu, kaip Tautos Atstovai renkami ir kaip jie renka Respublikos Prezidentą, nustatoma įstatymu.

### **65 straipsnis**

Išrinktas Respublikos Prezidentas perima Valstybės vadovavimą, prisiekdamas Tautos Atstovų akivaizdoje.

Priesaikos žodžiai yra šie:

"Visagalio Dievo akivaizdoje prisiekiu, kad, vadovaudamas Valstybei, rūpinsiuosi Tautos vieningumu, saugosiu jos garbę, ugdysiu Lietuvos galią ir gerovę ir duotą man Konstitucijos galią vykdysiu teisingai, visuomet atsimindamas savo atsakymą už Lietuvos dabartį ir ateitį. Didingoji Senosios Lietuvos Praeitis ir sunki Nepriklausomybės atstatymo kova teskatina mane prie to. Kad taip man, Dieve, padėtumei".

Priesaikos aktą pasirašo Respublikos Prezidentas ir Ministras Pirmininkas.

Priesaiką duoda ir perrinktas Respublikos Prezidentas.

### **66 straipsnis**

Respublikos Prezidento Valstybės vadovavimo laikas prasideda nuo dienos, kurią jis perima vadovavimą.

### **67 straipsnis**

Respublikos Prezidento rinkimai daromi paskutinį esamojo Respublikos Prezidento Valstybės vadovavimo pusmetį.

Išrinktas Respublikos Prezidentas perima Valstybės vadovavimą rytojaus dieną, suėjęs esamojo Respublikos Prezidento septynerių metų Valstybės vadovavimo laikui, arba, jei tą dieną Respublikos Prezidento rinkimai dar neįsiteisėję, rytojaus dieną jiems įsiteisėjus.

### **68 straipsnis**

Respublikos Prezidentui mirus arba atsistačius, Respublikos Prezidento rinkimai daromi tuoj po mirimo arba atsistatymo.

Išrinktas Respublikos Prezidentas perima Valstybės vadovavimą rytojaus dieną rinkimams įsiteisėjus.

### **69 straipsnis**

Jei Respublikos Prezidento negalima rinkti arba rinkimų tęsti dėl karo ar kitų nenugalimų kliūčių, tai rinkimai daromi tuoj po to, kai kliūtys išnyksta.

Išrinktas Respublikos Prezidentas perima Valstybės vadovavimą rytojaus dieną rinkimams įsiteisėjus.

### **70 straipsnis**

Ligi išrinktas Respublikos Prezidentas perima Valstybės vadovavimą, jai tebevadovauja esamasis Respublikos Prezidentas.

### **71 straipsnis**

Respublikos Prezidentui sergant arba esant užsienyje, jį pavaduoja Ministras Pirmininkas.

Pavaduodamas Ministras Pirmininkas atlieka už Respublikos Prezidentą jo galios veiksmus.

### **72 straipsnis**

Respublikos Prezidentui mirus arba atsistačius, ligi bus išrinktas Respublikos Prezidentas ir ligi jis perims Valstybės vadovavimą, Valstybei vadovauja Ministras Pirmininkas.

Vadovaudamas Valstybei, Ministras Pirmininkas turi visą Respublikos Prezidento galią.

### **73 straipsnis**

Respublikos Prezidentas neatsako už savo galios veiksmus. Už kitus veiksmus Respublikos Prezidentas negali būti šaukiamas atsakyti, ligi vadovauja Valstybei.

### **74 straipsnis**

Respublikos Prezidento aktas reikalingas Ministro Pirmininko arba atitinkamo Ministro parašo.

Respublikos Prezidento aktas, kuriuo skiriamas ar atleidžiamas Ministras Pirmininkas arba Valstybės Kontrolierius arba kuriuo duodamas sutikimas išskelti Ministrui Pirmininkui arba Valstybės Kontrolieriui bylą dėl tarnybinio nusikaltimo, Ministro Pirmininko arba kito Ministro parašo nereikalingas. [...]

## **XII SKYRIUS. Vyriausybė**

### **95 straipsnis**

Vyriausybę sudaro Ministras Pirmininkas ir kiti Ministrai.

Vienas Ministrų yra Ministro Pirmininko Pavaduotojas.

### **96 straipsnis**

Ministras Pirmininkas vadovauja Vyriausybei ir jai atstovauja.

Ministras valdo pavestas jam Valstybės valdymo sritis.

Ministrai veikia vieningai.

### **97 straipsnis**

Ministrą Pirmininką ir jo pristatymu Ministro Pirmininko Pavaduotoją ir kitus Ministrus skiria ir atleidžia Respublikos Prezidentas.

Atleidžiant Ministrą Pirmininką, kartu atleidžiami ir kiti Ministrai.

### **98 straipsnis**

Ministrai, prieš pradėdami vykdyti Respublikos Prezidento jiems patikėtą valdžią, prisiekia arba iškilmingai pasižada.

Priesaiką ir iškilmingąjį pasižadėjimą priima Respublikos Prezidentas.

Priesaikos ir iškilmingojo pasižadėjimo žodžiai nustatomi Ministru Tarybos statutu.

### **99 straipsnis**

Ministras Pirmininkas ir kiti Ministrai sudaro Ministrų Tarybą.

Ministrų Taryba svarsto ir sprendžia Valstybės reikalus.

Ministrų Tarybos posėdžiuose dalyvauja patariamuoju balsu Valstybės Kontrolierius.

### **100 straipsnis**

Dalyvaudamas Ministrų Tarybos posėdyje, Respublikos Prezidentas jam pirmininkauja.

Respublikos Prezidentas gali šaukti Ministrų Tarybą posėdžio.

### **101 straipsnis**



Ministrą Pirmininką pavaduoja Ministro Pirmininko Pavaduotojas, kai Ministras Pirmininkas negali eiti pareigų arba kai Ministras Pirmininkas paveda pavaduoti save kurį laiką arba kuriam veiksmui.

### **102 straipsnis**

Kai Ministras Pirmininkas pavaduoja Respublikos Prezidentą arba kai, Respublikos Prezidentui mirus arba atsistačius, vadovauja Valstybei, jis Ministro Pirmininko pareigų neina. Šitas pareigas tuo laiku eina Ministro Pirmininko Pavaduotojas.

### **103 straipsnis**

Byla Ministrui Pirmininkui arba Ministrui dėl tarnybinio nusikaltimo gali būti keliamą Respublikos Prezidento sutikimu. Ją sprendžia Vyriausiasis Tribunolas posėdyje, sudarytame ne mažiau kaip iš penkių teisėjų. Teisena nustatoma įstatymu.

### **104 straipsnis**

Įstatymų ir taisyklių projektams ruošti ir svarstyti, nuomonėms dėl įstatymų ir taisyklių projektų reikšti, įstatymams kodifikuoti ir kitiems dalykams svarstyti yra Valstybės Taryba. Valstybės Tarybos sudėtis ir kompetencija nustatoma įstatymu. [...]

A. Smetona

Respublikos Prezidentas

V. Mironas

Ministras Pirmininkas

(IŠ: Prieiga per internetą: [http://lt.wikisource.org/wiki/1938\\_m.\\_Lietuvos\\_Konstitucija](http://lt.wikisource.org/wiki/1938_m._Lietuvos_Konstitucija) [žiūrėta: 2013-09-20])



